

Dimitris Nollas sní o přátelích i nepřítelích

MARKÉTA KULHÁNKOVÁ

**Dimitris Nollas, Dávný nepřítel, překlad Nicole Votavová Sumelidisová a Simone Sume-
lidu, Praha: Nakladatelství Vlasty Brtníkové 2009**

„Všechno nepochopitelné a nejasné v mém příběhu je důsledkem toho, že jsem nebyl schopen zjistit, co se ten večer vlastně stalo... A přesně tohle může zabít kohokoli... Už mi rozumíte?“ Tak uzavírá své vyprávění (str. 18) jedna z postav jednoho z příběhů, které se dostaly do českého výběru povídkové tvorby současného řeckého prozaika Dimitrise Nollase. A všechno nevyřčené a nejasné v Nollasových povídkách – a že toho na první pohled je ažaž – je důsledkem čtenářova jednorozměrného a jednostranného nazírání skutečnosti, které se autor na každém kroku snaží roztříštit, či alespoň rozšířit. Jak v doslovu poznamenává jedna z překladatelek (str. 117): „Nollasovy krátké prózy (...) čtenáře pohltní, nenechají jej nabrat dech a vzápětí ho pak zanechají s otázkami, na které sám musí hledat odpověď.“

Pod názvem *Dávný nepřítel*, převzatým z dosud poslední Nollasovy povídkové sbírky, se českým čtenářům dostává do ruky výběr z tvorby tohoto autora od roku 1982 po současnost. Nollas patří k nejvýraznějším, často oceňovaným a poměrně hojně překládaným řeckým autorům (jeho díla už vyšla v angličtině, němčině, francouzštině, holandštině a srbsštině), a tak je útlý výběr významným obohacením stále ještě poměrně chudé sbírky českých překladů z novořečtiny.

Dvacet Nollasových próz je pečlivě vybráno tak, aby podaly reprezentativní obraz jeho povídkové tvorby (za tu je ceněn nejvíce, je však také romanopisec, překladatelem a esejistou). Některé z povídek (*Prohraná partie, Na stejném místě*) jsou dokonce natolik „čerstvé“, že dosud vyšly v Řecku pouze časopisecky. Čtenář se tak seznámí s texty inspirovanými autorovým dětstvím a vzpomínkami na občanskou válku, více než desetiletým životem mimo Řecko v 60. a 70. letech i dobou po návratu do vlasti, kdy Nollas „sleduje zápas uprchlíků, emigrantů, lidí bez domova, o jejich začlenění do společnosti, která je nepřijímá a nutí je tak za jejich sny zaplatit vysokou cenu“ (str. 116). Společensko-historický kontext Řeka, který prožil většinu svého života v období pohnutém pro celou Evropu a pro Řecko zvláště, je v Nollasových podmínkách elementem sice významným, ale nikoliv nezbytným pro vnímání hlavního sdělení, které se knihou – a vlastně celou Nollasovou tvorbou – táhne jako červená nit, tedy že „podstata věcí je nezachytitelná a stále uniká a naopak to, o čem jsme přesvědčeni, může být postaveno jen na našich představách a přáních“ (str. 115).

Český výběr uzavírá hutný a zasvěcený doslov jedné z překladatelek, který nejen stručně zasazuje Nollasovu tvorbu do souvislostí řecké literatury 20. a počátku 21. století, ale

nabízí též čtenáři pomocnou ruku při hledání cesty v mnohdy na první pohled poněkud temných Nollasových textech. Vzhledem k četným specifikům, a především úspěšnosti Nollasova vyjadřování nebyla práce překladatelek nikterak snadná. Překlad, ač na některých místech snad volnější, než by bylo bezpodmínečně nutné, je jednoznačně podařený, svěží a čtivý; chvályhodné také je, že se překladatelkám podařilo se téměř vyhnout nutnosti vysvětlujících poznámek. Výjimečný lapsus se sice vloudí, např. na str. 100 nemá Andonis darovat krev svému synovci, ale bratranci. Nicméně ať hodí kamenem, kdo nechyboval. Recenzentka, která onehdy při podobné práci zaměnila střešní tašku za cibuli, volnou ruku s kusem horniny rozhodně napřahovat nebude. Daleko spíše ji použije ke smeknutí pokrývky hlavy na výraz uznání.